

Діалог культур як об'єктивна необхідність розвитку різних культур

Сам світ повсякденного життя – звичайно продукт культури, тому що створюється за допомогою символічних концепцій «упертих фактів», що передаються від покоління в покоління, а також є визнаною сценою й заданою метою наших дій [1]. Отже, яким би складним не був феномен культури, фактом є те, що культура це світ, що створюється людиною, і цим вона відрізняється від природи, яка існує до людини та не створюється її діяльністю.

Жити в культурі та нічого про неї не знати - злочинно, тому що в цьому випадку кожна дія людини може виявитися - і виявляється! - руйнівною для культури [2, с. 7].

Про наукову теорію, а фактично і про науку як таку, наголошує К. Гірц, варто судити з її здатністю робити загальні висновки на основі конкретного явища. Якщо ми прагнемо встановити, що таке людина, то робити це ми можемо лише побачивши, що таке люди, а люди, крім усього іншого, ще й дуже різні. І розуміння цієї різноманітності – її спектра, природи, основи та усіх імплікацій – приведе нас до створення концепції природи людини, яка буде обґрунтованою та правильною [3, с. 65].

У XVIII столітті Ф. Бекон у своєму трактаті «Велике відновлення наук» зазначав, що правові питання треба розглядати з філософської точки зору і з позиції тих наук, які «чудово знають людську природу і природу суспільства, а також природу суспільного блага, природної справедливості, устої різних народів, різні форми правління і способи винесення судження на основі принципів і положень як природної справедливості, так і суспільної користі» [4, с. 507-509].

У світі нараховується понад п'ять тисяч народів, кожен з яких володіє своєю неповторною історією та культурою. Сьогодні спілкуючись між собою, народи повинні знати культуру інших народів. Завдяки розвитку сучасних інформаційних систем зв'язки людства поступово наближуються саме в питанні вироблення загальних засад для культурного взаєморозуміння та взаємодії. Саме тому, що сучасний рівень дослідження культури є необхідним у зростаючих процесах глобалізації та мультикультурації, що створюють багато нових ракурсів у міжкультурному спілкуванні та пізнанні один одного.

У сучасних умовах глобалізаційно-цивілізаційної еволюції заслугою сталого розвитку світової спільноти є діалог культур. Можна з певною мірою впевненості стверджувати, що історія земної цивілізації у своїй основі являє собою діалог людей, народів та культур. Взаємодія культур, їх діалог – домінанта розвитку міжетнічних міжнаціональних відносин. І навпаки, коли в суспільстві наявні міжнаціональні напруження, міжетнічні конфлікти, то діалог між культурами ускладнений, а взаємодія культури може мати лише обмежений характер у полі міжетнічної напруженості певних народів, носіїв певних культур [5, с. 20].

На думку Х. Ортега-і-Гасета, діалог лише тоді діалог, коли він може здійснюватися як нескінченне розгортання і формування нових стилів кожного феномену культури, що вступає в діалог. У процесі складного, багатопластового діалогу культур відбувається формування загальнолюдських цінностей [6, с. 465].

Як слушно зазначає В. Шейко, в основі діалогу, зазвичай, - потреба в налагодженні взаємозв'язків між народами, необхідність у взаємодопомозі та взаємозбагаченні. Діалог культур, у свою чергу, є об'єктивною необхідністю та умовою розвитку різних культур. У процесі, діалогу культур виникає взаєморозуміння, що сприяє мирній співпраці та взаємозбагаченню, - як духовному, так і матеріальному.

Рівень і ступінь розвитку культури, духовність суспільства в цілому й людини зокрема багато в чому залежить від рівня й ступеня задоволення функціональних та побутових потреб людини. Чим більше і повніше задоволення цих потреб, тим вимогливіша людина до

них ставиться й тим більше часу та можливостей у неї для духовного оновлення та зростання. При цьому суто функціональні характеристики побутових запитів людини втрачають свою провідну сутність. Та ж їжа, одяг, помешкання та інше стають своєрідним елементом соціокультурного самовираження особистості в суспільній практиці. Таким чином, зі зростанням суто матеріальних можливостей людини в суспільстві змінюються стандарти соціокультурних орієнтацій, як і динаміка потреб людини [5, с. 24-26].

На думку С. Хантінгтона, змістова багатобарвність культур від початку передбачає їх своєрідну замкнутість і потребує діалогу [7, с. 203]. За його концепцією, локальна культурна замкнутість може бути порушена тільки через діалог з іншою культурою. Через філософію взаємодії загальнолюдське проникає в діалог культур, надаючи можливість кожній культурі зробити свій внесок у духовний потенціал загальнолюдського характеру. Цей духовний арсенал являє собою певні здобутки всього людства, який є результатом взаємодії народів у процесі діалогу їх культур. При цьому діалог – своєрідна форма міжнаціонального спілкування, яке передбачає, з одного боку, взаємозбагачення національних культур, а з другого, - збереження їх самобутності. Загальнолюдська культура нагадує дерево з багатьма гілками. І, як уже підкреслювалося, культура того чи іншого народу може розвиватись тільки в тому разі прогресує загальнолюдська культура. Саме тому, сприяючи процвітанню національної етнічної культури, необхідно піклуватися й про розвиток єдиної та різноманітної загальнолюдської культури. Відомо, що будь-яка національна культура єдина і неповторна, а її внесок в загальнолюдську духовну скарбницю своєрідний і унікальний. Без урахування ступеня й рівня взаємозв'язків культури народів світу в режимі діалогу неможливі пізнання та визнання історії будь-якої культури.

Список використаних джерел

1. Schutz A. The Problem of Social Reality // Collected Papers. – The Hague, 1962. – Vol. 1.
2. Культурология: учебник / Под ред. Ю. Н. Солонина и М. С. Кагана. – М. : Высшее образование, 2007. - 566 с.
3. Гірц К. Інтерпретація культур: Вибрані есе / Пер. з англ. – К. : Дух і Літера, 2001. - 542 с.
4. Бэкон Ф. Великое восстановление наук // Бэкон Ф. Сочинения: В 2 т. - Т.1. - М., 1971. - С. 507-509.
5. Шейко В. М. Генеза та еволюція діалогу культур у цивілізаційному глобалізаційному світі // Культура України: Збірник наукових праць. – 2011. - Вип. 33. - С. 19-31.
6. Ортега-и-Гассет Х. Избранные труды. – М. : Инфра-М : Весь Мир, 2000. – 700 с.
7. Хантингтон С. Третья волна : Демократизация в конце XX века. – М. : РОССПЭН, 2003. – 365 с.